

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

REZOLIUCIJA DĖL PADĖTIES SAKARTVELE IR SAKARTVELO EUROPINĖS ATEITIES

2024 m. gruodžio 5 d. Nr. XV-27
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas,

remdamasis Jungtinių Tautų Chartija ir 1948 m. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija, kurioje įtvirtinta teisė į gyvybę, laisvę, asmens saugumą, įsitikinimų raišką ir pabrėžiama, kad niekas negali būti kankinamas arba patirti žiaurų, nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas;

atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 10 d. rezoliuciją Nr. XIV-65 „Dėl Lietuvos Respublikos užsienio ir Europos politikos ilgalaikių gairių bei tęstinumo“, kurioje pabrėžiama, kad „pamatinių vertybių, įtvirtintų Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje: pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, ir teisinės valstybės, – erdvė turi būti plečiama tiek pačioje Europos Sąjungoje, tiek už jos ribų“;

atsižvelgdamas į 2024 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Sakartvele gilėjančios demokratijos krizės po neseniai įvykusių Parlamento rinkimų ir įtariamo rinkimų klastojimo (2024/2933(RSP));

atsižvelgdamas į tarptautinės rinkimų stebėjimo misijos (I-EOM), kuriai vadovavo Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuras (ESBO ODIHR), pareiškimą dėl preliminarių faktų ir išvadų dėl 2024 m. spalio 26 d. Sakartvele surengtų Parlamento rinkimų ir į Europos Parlamento rinkimų stebėjimo delegacijos vadovo pareiškimą;

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai Josepo Borrellio 2024 m. spalio 29 d. pareiškimą dėl naujausių pokyčių po Sakartvele įvykusių Parlamento rinkimų, taip pat į Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Europos Komisijos 2024 m. spalio 27 d. bendrą pareiškimą dėl Parlamento rinkimų Sakartvele;

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ministrų 2024 m. spalio 28 d. bendrą pareiškimą dėl rinkimų Sakartvele;

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai Kajos Kallas ir Europos Komisijos 2024 m. gruodžio 1 d. pareiškimą dėl padėties Sakartvele;

atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos 2023 m. gruodžio 14–15 d. aukščiausiojo lygio susitikime Sakartvelui suteiktą Europos Sąjungos šalies kandidatės statusą;

atsižvelgdamas į Sakartvelo žmonių išreikštą valią nenukrypti nuo užsibrėžto kelio į Europos Sąjungą ir NATO;

primindamas, kad Sakartvelo Parlamentui priėmus naujus antidemokratinis teisės aktus – įstatymą „Dėl užsienio įtakos skaidrumo“ ir įstatymą „Dėl šeimos vertybių ir nepilnamečių apsaugos“ – šios šalies integracijos į Europos Sąjungą procesas faktiškai buvo sustabdytas; taip pat *primindamas*, kad Europos Sąjunga įšaldė lėšų skyrimą Sakartvelui;

pabrėždamas, kad laikotarpis iki 2024 m. spalio 26 d. Sakartvele surengtų Parlamento rinkimų pasižymėjo dideliais išpuoliais prieš demokratiją, pvz., skubotu antidemokratinis teisės aktu, kuriuos kritikavo Jungtinės Tautos, Europos Komisija už demokratiją per teisę (Venecijos komisija) ir Europos Sąjungą, priėmimu; laikotarpiu iki rinkimų nebuvo laikomasi demokratiniais principais grindžiamų standartų, valdančioji partija „Sakartvelo svajonė“ ir valdžios institucijos savo veiksmais skatino baimės atmosferą, įskaitant opozicijos politikų, pilietinės visuomenės lyderių, žurnalistų, tyrėjų ir kitų vyriausybę kritikuojančių asmenų areštus, reidus jų namuose ir bauginimą, taip pat prieš juos nukreiptą smurtą;

konstatuodamas, kad 2024 m. spalio 26 d. Sakartvelo Parlamento rinkimus aptemdė reikšmingi pažeidimai, gausūs dokumentais pagrįsti pranešimai apie manipuliavimą balsais ir rinkėjų laisvių slopinimą, balsų pirkimo atvejus, priekabiavimą prie stebėtojų, žiniasklaidos atstovų, rinkėjų bauginimą rinkimų apylinkėse ir už jų ribų, rinkėjų sekimą ir tapatybės dokumentų konfiskavimą kaimo vietovėse, vėliau juos perduodant ištikimiems valdančiosios partijos aktyvistams balsuoti, organizuotą rinkėjų vežimą, neapykantą kurstančias kalbas, nepakankamą Sakartvelo piliečių galimybę dalyvauti rinkimuose būnant užsienyje ir neįtikėtinus moterų ir vyrų rinkėjų aktyvumo skirtumus kaimo vietovėse; viešojo sektoriaus darbuotojų ir socialinių išmokų gavėjų patirtą spaudimą remti valdančiąją partiją;

atsižvelgdamas į Europos Parlamento išvadas, kad dėl priešrinkiminės prievartos, manipuliavimo rinkimų dieną ir apribotos prieigos stebėtojams rinkimai neatspindi tikrosios Sakartvelo žmonių valios, negali būti laikomi laisvais ir sąžiningais, todėl rinkimų rezultatai negali būti tarptautinės bendruomenės pripažinti, ir raginimą artimiausiu metu surengti naujus rinkimus, užtikrinant skaidrą ir sąžiningą rinkimų organizavimo procesą;

primindamas, kad Sakartvelo Prezidentė Salomė Zurabišvili viešai pasmerkė rinkimus kaip suklastotus, atsisakė pripažinti rezultatų pagrįstumą, paragino atlikti tarptautinį tyrimą ir surengti naujus rinkimus; keturios opozicijos koalicijos, viršijusios rinkimų slenkstį, atmetė rinkimų rezultatus ir atsisakė laikyti teisėtu per juos išrinktą Parlamentą bei prisijungti prie 11-ojo Parlamento sušaukimo; 2024 m. lapkričio 13 d. Sakartvelo ministras pirmininkas Iraklis Kobachidzė pakartojo rugpjūčio mėn. padarytus pareiškimus ir dar kartą pareiškė, kad planuoja konstituciškai uždrausti didžiąsias opozicines partijas, jei jos atsisakys priimti savo parlamentinius įgaliojimus; visa tai rodo, kad Sakartvelas patiria konstitucinę krizę;

primindamas, kad 2024 m. spalio 28 d. Tbilisyje prasidėjo protestai dėl rinkimų klastojimo ir Sakartvelo eurointegracinio siekio sustabdymo ir tūkstančiai žmonių susirinko kvestionuoti valdančiosios partijos paskelbtos pergalės teisėtumo; policija prievarta išvaikė demonstracijas, naudodama neproporcingą smurtą prieš taikius protestuotojus, žurnalistus ir opozicijos atstovus;

pabrėždamas, kad pagal Sakartvelo Konstitucijos 78 straipsnį „konstitucinės institucijos pagal savo kompetenciją imasi visų priemonių, kad užtikrintų visišką Sakartvelo integraciją į Europos Sąjungą ir Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją“;

akcentuodamas, kad Sakartvelas, kaip Europos Sąjungos šalis kandidatė, turėtų visapusiškai laikytis Asociacijos susitarimo ir atlikti devynis veiksmus, kuriuos nustatė Europos Komisija kaip sąlygą Sakartvelui gauti šalies kandidatės statusą;

pabrėždamas, kad Sakartvelo stojimo į Europos Sąjungą procesas Europos Vadovų Tarybos 2024 m. birželio 27 d. buvo *de facto* sustabdytas dėl su šalies kandidatės statusu nesuderinamų veiksmų ir sprendimų,

tvirtai remia teisėtus Sakartvelo žmonių europinius siekius ir norą gyventi klestinčioje demokratinėje šalyje, kurioje nebūtų korupcijos, būtų visapusiškai gerbiamos pagrindinės laisvės, ginamos žmogaus teisės ir užtikrinama atvira visuomenė, nepriklausoma žiniasklaida bei laisvi ir sąžiningi rinkimai;

primygtinai ragina Sakartvelo valdžios institucijas atšaukti „užsienio agentų“ įstatymą, užtikrinti piliečių teisę į susirinkimus ir nepagrįstai prieš juos nenaudoti jėgos;

primena Sakartvelo vyriausybei, kad didelė dauguma gyventojų tvirtai remia provakarietišką šalies kursą ir Europos integracijos aspiracijas;

pabrėžia, kad partijos „Sakartvelo svajonė“ įgyvendinama politika yra nesuderinama su Sakartvelo euroatlantine integracija, rinkimų sąžiningumo pažeidimai yra nesuderinami su standartais, kurių tikimasi iš Europos Sąjungos šalies kandidatės, ir kad rinkimų eiga buvo dar viena nuolatinio demokratinio nuosmukio, už kurį visiškai atsakinga valdančioji partija, išraiška;

griežtai smerkia sistemingai valdančiosios partijos pareigūnų ir vyriausybei palankios žiniasklaidos platintus rusiškos propagandos dezinformacinius naratyvus, siekiant paveikti

demokratinis procesas Sakartvele, pvz., „Pasaulinio karo partijos“ sąmokslų teorija; ragina Sakartvelo valdžios institucijas užtikrinti faktais pagrįstą informaciją ir komunikaciją, susilaikyti nuo prieš Europos Sąjungą nukreiptos propagandos, kuri prieštarauja nurodytam stojimo į Europos Sąjungą tikslui, ir stiprinti Sakartvelo visuomenės atsparumą Rusijos dezinformacijai ir propagandai;

konstatuoja, kad 2024 m. spalio 26 d. Sakartvelo Parlamento rinkimai, vertinant pažeidimų, tokių kaip rinkimų biuletenių klastojimas, rinkėjų laisvos valios ribojimas, kišimasis į rinkimų stebėtojų ir žiniasklaidos veiklą, taip pažeidžiant jų nepriklausomumą, mastą, neatitinka demokratiniam rinkimams keliamų tarptautinių standartų, taigi nebuvo laisvi ir sąžiningi, todėl palaiko Europos Parlamento raginimą Sakartvele surengti naujus parlamento rinkimus;

griežtai smerkia Sakartvelo vyriausybės smurtą prieš taikius protestuotojus Tbilisyje ir kitose šalies vietose, pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos atstovų gąsdinimą bei neteisėtą sulaikymą;

pabrėžia, kad demokratinė valstybė turi teisę į taikų protestą, o teisės, visuomenės rimties, viešosios tvarkos ir moralės normų laužymas protestų metu negali būti išnaudojamas politinėms manipuliacijoms;

ragina demokratinė valstybė nacionalinius parlamentus griežtai pasmerkti Sakartvelo vyriausybės smurtą prieš taikius protestuojančius Sakartvelo piliečius, vietos ir užsienio žurnalistus;

ragina Europos Sąjungą ir jos valstybes nares taikyti asmenines sankcijas Sakartvelo pareigūnams ir politiniams lyderiams, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingiems už smurtines represijas prieš šalies civilius gyventojus;

pritaria raginimui atlikti nepriklausomą ir skaidrą tarptautinį tyrimą dėl įtarimų rinkimų manipuliavimu, rinkėjų bauginimu ir sisteminių pažeidimų atveju, kurie, pasak pranešimų, vyko priešrinkiminiu laikotarpiu ir rinkimų dieną;

palankiai vertina Europos išorės veiksnių tarnybos (EIVT) sprendimą siųsti į Sakartvelą misiją; ragina EIVT ir Europos Komisiją nustatyti plačius misijos įgaliojimus, siekiant tinkamai ir visapusiškai įvertinti pažeidimus, vykusių iki rinkimų dienos, veikiant nusistovėjusiai spaudimo valstybės pareigūnams, rinkėjų bauginimo ir trukdymo vietos rinkimų stebėtojams sistemai;

ragina Europos Sąjungą labai apriboti oficialius Europos Sąjungos lygmens ryšius su Sakartvelo vyriausybe ir Parlamentu bei stabdyti finansinę paramą Sakartvelo vyriausybei ir valdžios institucijoms, atitinkamai padidinant paramą Sakartvelo pilietinei visuomenei ir laisvai žiniasklaidai;

kviečia Europos Sąjungos valstybių ir vyriausybių vadovus visapusiškai remti Sakartvelo Prezidentę Salomę Zurabišvili, kol bus surengti tarptautinės bendruomenės pripažįstami laisvi ir sąžiningi Parlamento rinkimai;

pabrėžia, kad pagrindinių teisių užtikrinimas yra būtinas Europos Sąjungos vizų režimo liberalizavimo kriterijus, ir ragina Europos Komisiją ir Tarybą peržiūrėti Sakartvelo bevizio režimo statusą ir galimai tokį režimą sustabdyti, jeigu ir toliau nebus laikomasi Europos Sąjungos demokratinio valdymo ir laisvių standartų;

pabrėžia, kad toliau palaikys Sakartvelo žmonių integracijos į Europos Sąjungą aspiracijas, nors progresas integracijos kelyje ir išlieka sustabdytas, kol nebus iš esmės išspręstos pagrindinės problemos, susijusios su fundamentaliaisiais Europos Sąjungos plėtros kriterijais.

Seimo Pirmininkas

Saulius Skvernelis